

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ВЛАСНИК:

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ:

АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

ИЗЛАЗИ:

сваког 1. дана у месецу на целом табаку.

Цена је годишња 1 фор.; за Србију 2 $\frac{1}{2}$ динара.

Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

СРЕЋНА НОВА ГОДИНА.

НА РАСТАНКУ.

— ГЛОСА. —

Нећу пића до опића,
Тек да певнем белом данку,
Једну искру мојој срећи,
Једну сузу на растанку.

Змај Ј. Јовановић

Доста сам се већ напио
За млађана мога жића;
И сад пијем — али сада
„Нећу пића до опића.“

Само један пехар још те
У заносном томе санку;

Један пехар, тољко само
„Тек да певнем белом данку.“

Белом данку: оној тамо
Што болова не зна већи,
Моме злату — и још само
„Једну искру мојој срећи.“

Мојој срећи на заходу,
Кад је њена на уранку:
Да наздравим горку чашу...
„Једну сузу на растанку.“

Војин Бикар.

НА ДА Њ Е.

— Сонет. —

Кад ти сунце задовољства седа,
Кад те туга из небуха свлада,
Нек те снажи и одржи нада,
Нек ти она малаксати неда!

Нек загрљај тог рајскога чеда
Сачува те од коначног пада!
У том човек, чим види, да страда,
Нек мелема и утехе гледа!

Без тог би се изгубили људи,
Пропали би са вељег очаја —
Као цвеће без сунчаног сјаја.

Али оно увек се потруди,
Да се беда олакшано сноси
И свагда је по мало и коси.

Ив. М. Поповић.

О ОБРАЗОВАЊУ СЕЉАЧКОГ ЖЕНСКИЊА.

Мнапредним земљама у западној Европи не старају се државе само за научно образовање девојака из отменијих породица, нити се старање њино ограничава само на образовање девојака из грађанских кућа у ужем смислу према потребама грађанског staleжа, него се оно почиње већ протезати и на друге заборављене кћери и жене сељачке куће, како би позвана женска рука могла и ту држати свесно ред и благе обичаје и управљати кућом и благом на корист своје породице. То је заиста дело човекољубиво и врло важно, те у пуној мери заслужује, да и други народи, који су ту потребу до сада из вида изгубили, за њима пођу.

Но у другој половини наше монархије, у Аустрији, нису могли дуго у тој ствари да заостану. Ко узме у руку најновији извештај ц. и кр. министарства за земљорадњу о земљорадничкој и шумарској настави у краљевинама и земљама, заступљенима у царевинском већу, тога ће изненадити, кад међу разним стручним заводима опазе и пет завода за даље образовање сељачког женскиња. Један од тих завода налази се у Горњој Аустрији у Мистелбаху под именом „Домоводна школа“. У Корушкој постоји „Школа за старарице“ у Пихлерн Маријенхофу код Целовца, а у Чешкој „Домоводна школа“ у Стежеру. Моравска има чак два завода: „Земљорадничку девојачку школу“ у Кромјерижу (нем. Кремзиер) и „Школу за старарице и домоводство“ у Новом Јичину (нем. Најтичајн). У школама у Стежеру и Кромјерижу наставни је језик чешки, у осталима немачки. У Стежеру примају се и извањске ученице, у осталима морају ученице становати у заводу.

Интересовање можда наше читалице да сазнаду главно о организацији тих завода. Њихова је задаћа у опште, да девојкама (нарочито из сељачких кућа), које су свршиле народну школу, даду прилику, да присвоје себи оно знање и вештину, које је потребно за добро управљање обичном простом кућом. Неки штатути наглашују поред те главне задаће још и по-

четна знања из науке о здрављу и нези у болести. У колико ти заводи нису само домоводни, него и школе за мужњу (Пихлерн-Маријенхоф и Нови Јичин), простире се као што се само собом разуме задаћа школе и на упуство у разумној мужњи.

Наставни предмети су у тим заводима ови:

1. Веронаука;
2. Кућарство, и то: кухање, мешање, прање, утијање, чишћење, даље рад у штали и око крава, рад у домазлуку (Hausmaierei), гајење пернате живине и пчела, поступак са разним јестивима, поступак и чување белога рубља, одеће итд.;
3. Индустијални радови, и то: плетиво, крпљење и запушавање, качкање (Näkeln), шав са руком и са машином крој белог рубља и одела, познавање тканина за бело рубље и одело;
4. Као продужење наставе у народној школи: рачун, нарочито у глави, краснопис и правопис, писмени саставци обзиром на пословна и друга писма, домаће књиговодство и најважније из науке о здрављу и нега у болестима.

У заводу у Новом Јичину, где се особита важност даје поуци у мужњи, налазимо наведене ове наставне предмете:

1. Покућарство, и то: Унутарња управа кућом, кухање, мешање, сушење меса, прање, поступак са рубљем, утијање, шав и т. д.;
2. Гајење говеда и свиња и пернате живине;
3. Наука о мужњи: мужња, поступак са млеком, прављење масла и сира;
4. Гајење зеља и воћа.
5. Домаће књиговодство.

Главна важност у тим школама даје се практичним упуствима; али по потреби даје се и теорична настава

Трајање наставе у разним заводима је различито; најкраће траје шест месеци; али обично је настава једногодишња.

Учительско особље, у колико није питање о редовним наставничким силама и помоћним учитељима за споредне струке у неким заводима, кроз је женско и са-

стоји се н. пр. у Новом Јачину из „До маће мајке“ као управнице завода и учитељице за кућарске струке, „учитељице станарице“ као стручне учитељице за мушњу и „обртне учитељице“ за наставу у женском ручном раду, на коју отпада и настава у писменим саставима и у рачуну.

Заводи ови су сви *задружни заводи* и стоје од чести у вези са општим земљорадничким заводима, као у Новом Јачину и Кромјерижу.

На свршетку школске године полажу ученице испит и добију сведочанство о успеху.

Заводи ти као што се види имају пре красну организацију и камо среће, да их имамо ми у сваком нашем већем крају! Колико уредније, спасопосније, питомије и срећније развијао би се живот у нашим селима! И кад се буде на нашем сабору наскоро питало: „Какве су школе нужне нашем народу?“ неби ли тада и ви поштоване читалице да сте посланици имали на то већ спреман одговор у џепу?

Познато је, како пуно штипендија има наш народ за васпитање своје омладине на расположењу. Добротвори народни, који су прве од тих штипендија основали, имали су на уму тада сувремену сврху, да се српском народу умножи број његових учених синова, који би га могли заступати у држави и према другим народима. Њиховим примером пошли су и доцнији добротвори, па и данас остављају се још једнако штипендије на те сврхе. Али данас није више главна потреба народна, да се изображавају адвокати, што буди речено без прикора за уважење, које заслужује тај сталеж у друштву. Друге, прече потребе има данас наш народ. Зато садањи добротвори народни врло греше, кад намењују своје закладе строго опредељеним сврхама за вечита времена. Видели смо на жалост, како су прошле многе такве закладе и у што су се неке изметнуле. Зато добри људи, који умирате без крви или поред своје крви хоћете и свом народу за вечна времена да оставите добро дело, онда намењујте свој зној општој сврси народног напретка, а специјалну употребу оставите оним моралним корпора-

цијама, којима извршење своје последње воље поверавате. Они нека изаберу специјалну струку према времену и потребама народним. Да су тако урадили бесмртни српски добротвори колико плоднији и благословенији утицај имала би огромна сума њихових завештаја за одржање и напредак српског народа!

Колико користи доносиле би н. пр. у данашњим приликама нашем народу закладе за издржавање таквих школа, какве смо напред описали! Или да имамо бар коју штипендију, па да пошљемо у те школе две три од разборитијих наших сељанака, које су научиле мало немачки можда од својих немачких сусеткиња (а много не треба за наставу у тим школама, која је у главном практична). Штипендије би се те исплатиле и онда, ако дотичне ученице не би доцније за никог другог од користи биле, до само за своје куће.

Да сва могућа питања задовољимо, примећујемо, да издржавање у тим заводима не стаје много. Нашим крајевима је н. пр. најближи завод у *Пислерн-Маријенхоф* код Целовца. Сва околина је словеначка, Српкиња тај језик одмах после неколико дана разуме. То је први завод те врсте, који је основан у Аустрији. Посед и зграда је поклон једног богатог поседника, а издржава се државним приносом, даље прилозима целовачке штедионице и земљорадничког друштва у Целовцу.

Течај у овом заводу траје 12 месеци. Примају се ученице у добу од 16 до 35 година, које су телесно здраве и знају да читају, пишу и рачунају. Са молбеницом има се поднети родни лист (исто за нас што и крени), школска сведочанства и лечничка сведочба. После изјашњења родитеља или татора, да ће сносити трошкове Молбенице се шаљу ц. и к. земљорадничком друштву у Целовцу. Рок примању је 30. септембар (по новом), школа се почиње и свршује у половиви октобра сваке године.

Све ученице морају живети у интернату. А трошкови интерната износе годишње 144 фор. Ту се разумева стан, осветљење, ложење, прање и храна. За та

мошње је настава бесплатна, стране имају платити 30 ф. школарине.

Зимског течаја има недељно 10 сати, лети 6 сати предавања. Остало време пракса је у кујни, штали, стаји за мужњу, у домаћој башти и у башти за зеље. Завод има добро од 80 хектара, штале за краве и свиње, кујнску башту, сушницу за воће и т. д.

Годишње бивало је у заводу просечно 8 ученица.

Није врло далеко од нас ни завод у *Новол Југину*. Он стоји на вишем наставном степену. Зимом има недељно 16 сати предавања, лети 14; остало проводе девојке у практичном раду. Рок примању до 15. августа, школа почиње 1. октобра, а свршује се крајем септембра. Захтева

се да су девојке око 16 година старе, да су свршиле народну школу и да су телесно јаке и здраве. И овде морају све живети у интернату, у ком се плаћа 144 фор. годишње за храну, 5 фор. такса за примање, 25 фор. за одећу, 20 фор. за школске ствари и покриће малих издатака. Настава сама је бесплатна. На заводу раде 3 праве учитељице и 6 помоћних учитеља. Ученица је бивало годишње просечно 12.

Да ли ће Боже поникнути скоро и у нашем народу такви заводи, који су као кора хлеба нужни нашим лепим и добрим, али тако јако у сваком погледу запуштеним сељанкама!? А како би смо без њих могли да одржимо кућу нашег народног живота.

Мита Петровић.

ЈОШ НЕШТО О МОДИ.

ИСКРЕНА РЕЧ СРПКИЊАМА.

Мислио сам већ од дужег времена да у овом цењеном листу пишем о „моди“, која нас материјално упропашћује, а многе је боље довела и до просјачка штапа. Највише ме је на то подстакао чланак: „Преслицу и разбој“ штампан у 10. броју овога листа, али кад сам прочитао у 11. броју: „Мода руши и морал“ — баacio сам перо. Та на што још и ја да пишем о њој, кад се о томе у нас толико говорило и писало, те бих понављао. Предомислио сам се, нећу писати о „моди“ и о пропадању нашег народа ради ње, него о начину како би је могли искоренити, а о томе, колико знам, још се неје писало.

Држим да ће познато бити многим нашим читалицама из градова, које су имале прилике бити у селу недељом и празником или у манастиру о слави, како наш прост свет врло много, тако рећи, и последњи новчић, жртвује на моду. Виделе су српске девојке и младе оденуте у свилу и кадифу. По оделу, мислиш, све то плива у изобиљу. А како им је код куће? Већина је њих сама сиротиња. Заоденула се сиротица у скупоцено одело, а у кући

можда хлеба нема — за неплаћену порезу однео егзекутор ствари или које марвинче, па се после продало буд' за што — дуг се неје одужио, већ се можда и повећао — кућа се поткрада — замрсило се и заплело, да се отплете тек кад добош удари пред кућом. У више прилика је том замршају узрок баш та проклета „мода“.

Сећам се да сам некада по нашим листовима читао о моди и о пропадању наших сељака, па се ту позивало на свештенике и учитеље, да поуче народ и одвраћају га од рђавих обичаја.

У штампаним „Проповедима“ проте Ј. Вукадиновића и свештеника Ј. Јеремића и других има више красних беседа о том предмету. Читао сам по листовима говоре свештеника, учитеља и других родољуба, а уверен сам да су осем ових многи још говорили народу о томе и указивали на штетне последице, које долазе од наших рђавих обичаја, па и сам сам сваком даном приликом одвраћао народ од раскоша у оделу. Слободно се може тврдити да се код нас у том погледу радило.

Па видимо ли каква успеха од тога?

На жалост баш никаква. Наш народ, рекао бих, све је раскошнији.

Кад је тако (а заиста је тако) онда је са свим узалудан труд, да се тим начином одврати наш народ од тог рђавог обичаја и спасе од очевидне пропасти. И говори свештеника и других родољуба о тој ствари било то којом приликом са свим су излишни, јер не помажу.

А шта знамо друго? рећи ће ко. Зар можемо ћутати, кад видимо, да наш народ због раскоша сунуврат пропада? Каква нам је будућност, кад наш народ постане сиротиња? Јесмо ли родољуби? Дужност је наша као образованијих и ученијих да неуку своју браћу поучимо, да их сачувамо од пропасти у коју срљају.

Сасвим је тако. Ну само говорити не вреди, јер не видимо отуд никакве користи, него, ако хоћемо и мислимо извести народ на бољи пут, можемо само примером својим. Познато је да пример више утиче него реч. Нека вођа каквим речима распаљује своје војнике на борбу, ако је сам кукавица и не покаже им примером како ваља бојак бити, та војска неће произвести што војсковођа жели.

А шта смо ми образованији већ вође неуком народу, па с тога, ако мислимо искоренити раскош у народу, морамо му примером предњачити.

Зар се у „моди“ до сад наше просте српске девојке угледале на девојке друге народности? Воже сачувај! Несмо имали прилике да видимо једну српску девојку обучену као Швабицу или Мађарицу. Углед су им биле њихове образоване сестре.

Метнимо руку на срце, па исповедимо искрено; како наше образоване девојке иду у села и у манастире о слави? Видели смо их обучене као да смо на балу (а не у прабини). Шушти свила на све стране. Оно јесте, не може се изићи међу свет ма како, али за Бога, на што ту скупоцено одело, кад се може и у обичном само кад је чисто. Зар ту неје прилика да се наш народ угледа? А код нашег народа је: „у инат не дам да је ко бољи“. У инат се Марко потурчио, а неће Српкиња купити свилу, само да није гора!

Да се наш свет у томе угледа на о-

бразованије, еву ћу вам приповедити из мога живота.

Као богослов био сам у селу М. — о црквеној слави. После резања колача наздрављало се. Говорио сам и ја и то о — „моди“. Сви су пажљиво слушали стојећи, као што је у таким приликама то обичај у нашег народа, а било је у почетку слава. Кад сам свршио одобравали су ми. Постарији човек што је уз мене седео, ћутао је. Кад се утишало и поседасмо, окрене ми се и рече: „немате право господине“. Зачудио сам се томе, па љубопитан запитах га за узрок.

— „Тако, немате право. Ви велите да нас то упронашћује. У једну је руку тако, ал видите онога тамо са црним брцима и заушњацима мајстор Гају, па господин учитељ, па ето и г. попа и има их ту још, господа су, да како, али да рекнеш, сироти су — живе с крајцаре — па њихова деца обучена још како! Све на њима лепо и скупоцено, што се каже, од један пут удешено, а можда су и последњу крајцару за то дали. А ја и овај брат овде, а има нас доста могућних, па имамо, хвала Богу, из чега оденути нашу децу и још боље, па опет добро. Ви нас сваљујете, што да су наша деца гора?“ и т. д.

У души сам му дао за право, али сам му говорио и доказивао куда то води. Несам га могао убедити, јер је он само говорио, да он с тога неће пропасти, па што да и не одева своју кћерку.

И заиста је тако. Њему се могућну неће познати, што му кћерка тера „моду“. Па хајде де, да тера „моду“ ко може и коме се пресипа, али се тој могућној девојци неће дати компијина кћерка, која нешто лошије стоји, а овој опет друга и то тако редом иде до онога најсиромашнијега. Па отуда и видимо толики раскош у нашега народа, а све за то, што нико неће, да је гори у томе од кога или да је ко бољи. У томе се тако далеко отишло, да ђувегија средњега стања неће узети девојку, ако поред извесног броја дуката нема хаљину од атласа, „броката“, свиле и већ како се све то зове, а осталима ни броја се не зна. И будите уверени да је то скоро једина препорука за

удавачу. А је ли невеста чисто, вредно, погодно чељаде — знаде ли кућевне полове, то је са свим споредна ствар.

Жалосно је, али је тако.

Лешим се говорима то не да излечити. Мора се други лек тражити. Ту се мора примером предњачити. То је једини и сигурни лек. Ја сам уверен, да ћемо само тако моћи раскош у оделу из нашег народа искоренити.

Ово треба да је задаћа нашег образованог женскиња, јер су, као што се види, у првом реду оне позване, да на том пораде.

Ко ће да почне.

Ја мислим наше женске задруге.

Ту се искупило све што је боље и образованије у ком месту, а на њих се угледа наше остало женскиње, па за то задруге морају то узети у своје руке.

Свакога би искреног родољуба обрадовало кад би се у женским задругама повела реч о овом питању и одлучило војевати против раскоша у оделу.

Племенита је сврха женских задруга: потпомагање сиротиње, али би овако учиниле, да сиротиње мање буде, да српске тканине имају бољу прођу, те би се тиме подетицао рад и вредноћа, а многа вредна и ваљана Српкиња радилица заслужила би себи кору хлеба.

Особито би требале да узму себи ово за задаћу наша „девојачка удружења“. Она би још више могла у томе урадити. Колико се сећам имамо „девојачка удружења“ само у Н. Саду и у Вел. Кикинди, па и у то, заиста, лепо коло несу се канда ухватиле све девојке. А где су друга већа српска места?

Што не би до сад, може од сад. Могло би у сваком повећем српском селу, а нек'мо ли у градовима, постојати девојачко удружење, коме би поред лепе задаће, коју су себи поставила та два девојачка удружења, била главна задаћа: искорењивање раскоша у оделу код нашег народа.

Отворено признајемо, да смо ми мушки слаби, да то изведемо. У томе нас особито ви, српске девојке, морате помоћи.

Покажите, драге сестре да у вашим грудима бије срце за свој народ и да вам на срцу лежи срећа и напредак народњи, па се удружите. Оснивајте удружења, уписујте се у њега сви листом, а пека вам је и ово задаћа, па је вршите драговољно, одушевљено (на снај начин како вам се најбоље свиди) како би утицај био снажнији — и успех је онда осигуран.

Залуд ће ваша браћа говорити против раскоша, — залуд препоручивати умереност, ако их ви у том не потпомогнете.

Бар кад идете у село или у манастир, идите у српском (или у обичном) оделу. Не бојте се да ће вам ко рећи: како сте се тиме „попростачиле“. На против тада ћете бити милији Србину, јер ће у вама гледати Српкињу (а Бога ми и кућаницу). Наће ли се који, да вас ради тога исмеје, будите уверени, да у тога не бије српско срце, а онда вам то исмевање неће изгледати за увреду.

Заиста је красно српско одело.

Као ђак у Нов. Саду видео сам једну девојку из Славоније, која је дошла са оцем својим у град, да обиђе брата војника.

Све што је на њој, све је то сама својом руком израдила. Ту јој на оделу гледаш памет и вредноћу у оним леним везовима, шупљикама и др. Па како је у том оделу дивно изгледала! Баш јој доликовало лицу и стасу девојачкоме! А тако одело могло би и образовану девојку подичити, на забавама и у другим приликама.

Држим да сам доста рекао, а нашем женскињу и не треба више, јер се оно свагда одушевљавало за бољитак и срећу свога народа.

А сад, у име Божије, на посао!

У Сремљу

свештеник Р—в.

МАТИ, МАТИ!...

(Намењено Српкињама матерама.)

На питање: шта да раде Србин и Српкиња, па да се одрже у народном духу, свагда им се у првом реду препоручивале срп. нар. песме, да њих читају и студирају! А зашто? Јер су нар. песме најзгодније средство за образовање у нар. духу: у њима је дух и живот народни; нар. песме су искуство народно! Искуство је најзгодније средство за поуку! А што је главно, оћемо-л' себе, да познамо, морамо себе и испитивати!...

Песми српској се и странци диве, а ми треба тим пре да присвајамо и њима своје друштвене силе да питамо; јер, ако оће Србин и Српкиња *историју своју* да зна, најбоље и најверније ће је присвојити из нар. песама; ако оће Србин и Српкиња *лепоте по форми*, наћи ће је у нар. песмама; ако оће Србин и Српкиња *духовите предмете*, наћиће је у нар. песми; ако оће Србин и Српкиња, што треба да оће! — да се науче *лепом језику српском*, научиће се из нар. песама; ако оће Србин и Српкиња *прави дух човечански, поносити дух народни*, који су мерило да-л' је човек прави човек, да-л' је Србин прави Србин, да-л' народ прави народ... све ће то Србин и Српкиња наћи у нар. песмама! Према овом је јасно, да су нар. песме Србину и Српкињи најзгодније средство за образовање у нар. духу.

И зар онда Србин и Српкиња, да запусте своје дивно благо, те да сваку свестност своју посвећују духовитости туђинштине, кад им се даје најзгоднија прилика, управо најсветија прилика: да се питају својом умном раном, коју је зготовио дух, ђенералан дух српског народа, кога је сковао низ векова патње, борбе и искуства! Не, та ваљда неће још пасти заљуљана свест народна! Јаке су жиле стабла српске самосвести и не дај Боже, да се ова ишчуна из срца српског!.

А сад на ствар!

Ко год је поле завирио у срп. народ. песме, наћиће у њима опеване како опште човечанске врлине и мане, тако и посебне

народне. Да наспоменемо само неке! Ту је опевано: јунаштво и кукавичлук, правда и неправда, поштење и непоштење, побожност и безбожност, родољубље и неродољубље, љубав, мржња, побратимство, ероство и т. д. Све је то у примерима изнесено и једне се као врлине уздижу, јер су основ срећи и благостању; а друге се као мане куде, јер су узрок несрећи и пропасти! Сваки тај опеван предмет толико занима човека, да се бори са ваљима мисли, док не нађе на дну мора најскупоценији бисер здравог уверења о опеваном предмету.

Као што сваки предмет опеван у нар. песмама занима човека, тако је занимљиво: како нар. песма пропраћа *жену*, а особито како пропраћа жену као *матер*.

Сироче је свако дете, које изгуби матер! А зашто! Јер нема детету праве неге материнске; нема детету блага, у ком је уживало; нема топлих загрљаја, нема врелих пољубаца мајчиних: нема поуке, нема карања, нема заштите; нема мајчиног срца, у ком њежност материнска станује. . . .

Човек у највећем очајању, у часу разочарања о животу и свету, као и у часу среће и задовољства свагда се сећа матере своје.

Мати је светиња, јер јој је и задаћа света: *родити, однеговати и усавршити чедо своје!* Колико висок, толико тежак је посао то! Мати даје детету прву храну, и тим му јача физичку снагу; али му она даје и прву душевну храну, она је прва учитељица, права мученица!... Зато је мати као светиња продрла у душу човека, а све због труда њеног око усавршавања и образовања чела свог, будућег човека. Сваки човек према чувству свом даје јој разне китњасте називе, а најобичнији је „мила мајчице!“

Мало у којој народ. песми нећемо наћи „мила мајчице“, где се говори о жени као матери. Но, то је особина сваког човека и народа, који је поле свестан и душевно здрав.

Наше нар. песме имају још један назив који је сведок највишег осећања светиње материнске у срп. народу.

„Мила мајчице, бела црквице!“ вели Рапко матери својој, кад је моли за опроштај. Овим „бела црквице“ сведочи нам песма, да Србин срањује светињу матере са светињом матере цркве, која стрљиво и благо прима чеда своја верно, те им напаја срце и душу осећањем побожности.

Да овако узвишено и рећи јединствено осећање Србина према својој матери остане у души и срцу, то зависи од матере. Зато треба Српкиња мати, да свесно негује децу своју, а у народносном духу; јер нам црно на бело сведочи, да је Србин створен са осећајима за лепо и пле-

менито, а са умношћу за корисним и узвишеним по општи живот и напредак.

Светао и велик је позив матере, а за муке око извађања позива тог, деца су благодарна и у сваком часу им је на уму: „мила мајчице бела црквице“, и то ће све дотле трајати, докле буду матере свесно образовале децу своју; трајаће све дотле, док је ваљана подмлатка!

На млађима свет остаје! Сваким даном све нас више прилике гуркају и упозоравају: да нам је нуждан ваљан подмладак!... Том подмлатку треба свести! Ко да је пробуди? — Мати!

Матери треба све више свести! Ко да је пробуди? — озбиљно време!

Озбиљно је време! Мати, мати!...

J. K—J.

О ЉУБАВИ К ОТАЏБИНИ.

Добротворна задруга Српкиња Дубровкиња основана је 1887. г. и од то доба приређује у корист свога фонда сваке године по једну забаву. На ту цел је приредила и прошле 1890. г. једну забаву о св. Николи, којом је приликом гђица Анка Мирковићева учитељица на срп. жен. закладној школи Божа Бошковића у Дубровнику говорила о насловном предмету. Ми овде угледа ради доносимо овај заиста леп и поучан говор као што следи:

Честита Господо и Госпође!

Са радосним осећањем при вечерашњем вашем скупу, ступам и ове године да вам са овога мјеста коју проговорим. Истина је, часпа господо, да ако се човјек не одрече човјечанства, мора хранити узајамна одношења, која га вежу с другим људима. Са рођењем својим човјек добија овај закон природе, јер одма осећа нужду, која га гони да љуби друге људе и да буде у свези и одношењима са њима. Душа и срце човјечије осећа јаку потребу, да дође у додир и храни узајамна одношења са другим људима, од који би се узајмно поучавало, развијало, снажило и усавршавало. Али при овоме природном закону човјек не треба да се ода штетним мислима које у најновије доба почеше исмјевати љубав отаџбини, наводџи, да човјек изобразен треба да је свијецки грађавин,

а не ове или оне земље, овога или другог народа. Да би увиђели како су лажљиве, штетне и протуприродне оваке мисли, у намјери сам вечерас да вам неколике проговорим о љубави к отаџбини, то јест милом завичају, гдје нам је воља божија дала живот, и о народу са којим нам је одредила да будемо у сродству, завичају, који нам је освећен добротворствима, која смо уживали, уживамо и уживаћемо за живота свога, завичају, гдје леже кости нашијех отаца, гдје смо порасли, одњеговани, гдје нам је све што је мило и драго срцу човјечијем, гдје нас чека радња у најбољим нашим годинама, гдје ћемо наћи мира и одмора у својој старости, па ту и своје кости смјестити, у гробовима својијех родитеља и пријатеља.

Погледајте господо на жалостан цвјетић, кога самовоља човјекова донесе из далеке земље у друго поднебје, па глете, како вене, како тугује и суши се на туђој земљи. Или и ако се и није осушио, али жалосно изгледа, измјену се лијепота његова. Туђа земља не даје му лијепе и сродне хране, туђе сунце не сагријева га, као што он хоће и тражи, и други, туђ ваздух не кријени га толико, да пушта у накрст дивотап свој мирис.

Погледајте на тужно дрвце, које се донесе с друге стране, како је кржљаво овђе, а како бјеше велико, лијено, дивотно у својој земљи, како је тамо обраћало на се пажњу свакога, имајући велике лиспате гране, у којима могаше становати читаво јато тица.

Послушајте пјевање тичице, коју изнесоше из њене постојбине, како се умилно њено пређашње пјевање мијења и мјесто веселог, чује се глас, који покреће тугу. Загледајте боље на јата овијех пресељеника, који из своје земље дођоше у туђу. па ћете се увјерити да се мијењају, одрађају, али опет не губе своја племенска природна мјесна својства и тежње. По овоме, ја вам нећу говорити за сина јужних земаља, који нам с плачем наводи, како га срце боли за отаџбином, од кад је дошао у туђу земљу, у хладни сјевер. Него погледајмо на сина леденог сјевера, како тугује, што је оставио отаџбину своју и дошао у тонал крај у јужне земље. Овдје находе насладу сва његова чувства. Али гле, топлота му увеличава жељу и чезњу за хладноћом своје рођене земље. Окићена поља свакојаким цвјећем а баште воћем увеличавају му чезњу за камене и ледене стијене његова краја и завичаја. Он би радо одмах оставио умилате поздраве својих нових пријатеља и познаника, па полетио да још једном види своје колебице покривене дебелим снијегом и чуо дување сјеверних ветрова наодећи у њима дивну гармонију.

Назовите ове појаве какогод хоћете, тумачите их како вам је воља, али ћете признати, да је све ово доказ тога, да је и људима урођена љубав к отаџбини. Пазар може бити српског сина или ћери да живо несачувствује у љубави милој својој отаџбини? Али, да народу и отаџбини својој учините услугу синови и ћери српске, неуносите у њедра њихова туђе обичаје, туђа осјећања, која нити су сродна а ни сугласна духу њиховом, него помозите прерођењу и унапређењу народноме по својству његова духа; јер оно противно биће, слабо, опасно, лажљиво и рушеће. Тек онда народ наш српски може сигурније напријед ступати и без опасности разви-

јати се, кад му омладина, обојега пола, буде брижљиво његовала и чувала особине народњега живота, језик, обичаје, морал домаћи и друштвени. Кад буде покретала умно развиће, будила свијест, подизала понос, утврђивала истинита разумна и слободна осјећања и убјеђења, користујући се искуством и мудрошћу својијех предака, садањих стараца, у којима још српско срце куца, родољубивошћу.

Послушајмо дакле своје српско срце и оцјењујмо језгровито што је за наш народ корисно, и нека нас не збуне пјесме што се пјевају у похвалу просвети, просвјети, која се не привија духу српскога народа, просвјети туђинској, која руши и обара, а не подиже морал народа, која окива а не ослобођава дух његов, која понижава а не уздиже понос имена српског, на које се у потоње доба подиже да га утамани, угаси са истока вјероломни са запада лукави назови брат

На млађима свијет остаје, па због тога је и потребно да се наша српска омладина, да се ново српско кољено ограда, очисти и васпита у истинитој љубави к отаџбини и народу своме, а сачува од кваре, од примамљиве заразе туђинских обичаја, који кваре карактере, дајући рђав правац младости, у којој кипте бујне страсти.

Српски сине, српска ћери украсимо се родољубивим врлинама, завјетујмо се праху отаца нашијех, да ћемо свагда љубити своје отачаство и милу народност нашу српску. Спомени о јуначким врлинама и толиким доказима живог родољубља нашијех предака, нека утврде мисли, покрену тежње, расположе осјећања садањег и буреућега покољења нашег српског општества, да се ова не само диче врлим споменима, које нам оставише наши предци, него да се и побрину украшавати родољубивим врлинама, које вам вечерас при овој нашој светковини летимице споменух. При оваковом поступању и осјећајима и Бог ће благословити дјела и намјере наше. Име наше српско биће тврдо, напредно, страшно непријатељу иза којегод бусије буде се на њ нападало, а ми ћемо се указати, достојни потомци отаца нашијех и прави љубитељи отаџбине. Јел'те господо, смртни

се диве, кад гледају споменике подигнуте од метала и камена знаменитим родољубивим члановима својима, који славе њихова дјела; по такви споменици као и све друго вријемом обраћа се у прах и пепео. Али добротвори народа свога, поред оваки трошни споменика, које им благодарно потомство подиже, имају и друге споменике, који предају дугим и многим

вјековима њихова неумрла имена, записана у благодарном срцу народа. Овдје дакле, у срцима и душама нашим записимо господо, славна незаборављена имена Српкиња покретачица добротворне наше задруге, и гласом срдачне љубави, у име нашијех невољника, пренесимо славу и предајмо имена њихова нашем у потомству да их слави од појаса до појаса. Слава им!

ДОПИС

Инђија (Срем:) децембра 1890.

Р—в. (Нова добротворна задруга Српкиња) скоро ће година дана бити како се у Инђији основала добротворна задруга, а о том до данас не знадоше штов. читаоци „Жен. Св.“ Узрок је томе био што се чекало док правила буду одобрена. Истина правила несу још ни данас одобрена, али су нам ово дана враћена од вис. кр. зем. владе у Загребу с малом примедбом на повратку. Како је према тој примедби дотичан § боље разјашњен и правила послана на потврду, надамо се, да ће их скоро зем. влада и одобрити.

Још 1889 г. говорило се при разним приликама о оснивању српске женске задруге, али би увек на том и остало. Свако је мислио, да баш неје он позван да започне радити на остварењу те замисли, па је чекао да ко други почне.

Тако се и 10 фебруара о. г. говорило у кући г. *Младена Петковића* о потреби задруге у нашем месту, па после кратког времена заиста се и основала задруга.

Да неје остало по стајом нашем инђиском обичају: само говорити, а не творити, заслуга је госпође *Јелене Николића*. На неколико дана после 10 фебруара договори се са госпођама: *Аном удовом Стеријо, Даринком Марковића* и госпођицом *Љубинком Ненадовићевом*, да покушају радити на остварењу задруге о којој се дотле само говорило. Ту реше да сазову збор 22 фебруара. Пошто су саопштили намеру свештенику и учитељу зајоше у све боље српске куће и позивали су на збор, а највише с тога, да онима,

којима то не беше познато разјасне на чему се ради, па том приликом да их за добију за своју намеру. У томе су и успеле, јер на збор дођоше сви позвани 22. фебруара у српску школу.

Збор је отворио свештеник, пошто је поздравио присутне и разјаснио у неколико речи значај и важност таквих удружења са особитим обзиром на мештанске прилике.

Пошто се збор изјавио за оснивање задруге прешло се конституисању.

За начелнику изабраше једногласно уважену госпођу *Христину удову Контића*. Све нас је обрадовало што су наше Српкиње баш њој повериле то одлично место у задрузи, јер је она то у пуној мери и заслужила са својих одличних врлина. Сваке године до сад одевала је она по неколико сироте школске деце, а и св. цркви прилагала је лене и богате дарове, као што ће и штов. читаоцима бити познато из 8 бр. „Жен. Св.“ за год. 1889.

За остале часнице изабране су опет једногласно ове госпође: за подначасницу *Јудита Петковића* за благајницу *Јелена Николића*, за перовођу учитељица *В. Драгашевићева*, за одборнице: *Милева Контића, Јулијана Ненадовића, Ана удова Стеријо* и *Евица Веселиновића*, а за чланове саветнике г.г. *Р. Марковић* свештеник и *Н. Јовановић* равн. учитељ.

Овој двојници је збор поверио састављање правила, која су у марту претресана и 15 о. м. послана на одобрење вис. кр. зем. влади у Загреб.

Сврха је задрузи: помагање сиротиње

у опште: новцем, храном и оделом и сироте школске деце: оделом, књигом и осталим школским прибором.

Чланова има 3 врсте и то:

- 1) праве чланице
- 2) чланови помагачи (и женске и мушки, који редовно прилажу задрузи најмање 1 фор.)
- 3) чланови утемељачи (и женске и мушки, који приложе задрузи један пут за свагда 20 фор)

Чланови утемељачи и помагачи имају приступа на задружне скупштине са саветујућим гласом, кад буду позвани,

Задруга има свој резервни фонд у који улази сав прилог чланова утемељача и $\frac{1}{4}$ од осталих прихода. Од камата овога фонда троши се $\frac{3}{4}$ на задружне сврхе, а $\frac{1}{4}$ иде, у капитал.

За случај престанка задруге имаће ће наследити српска правосл. црква у Инђији.

Све присутне госпође уписале се за праве чланице а осем њих још и ове госпође са стране: *Марија и Софија Љубишица* из Н. Пазове; *Милева Николића*, *Милева Поуновића* и *Милица (Белка) Илковић* из Ст. Пазове.

За чланове утемељаче: *српска правосл. црквена општина*, гђа *Хр. удова Контића* г.г. *Николи Контић*, *Младен Петковић*, *Миша Николић*.

За помагаче се уписали сви угледнији Срби у месту, па и наши суграђани друге народности, а доста и из околине.

7 (19) новембра ове године приредила је задруга: „Беседу с игранком“ у корист свога фонда. Забава је била врло добро посећена и испала је на опште задовољство присутних. Била је то права српска забава. Певале се и декламовале све родољубиве српске песме. Приређивачи баш као да хтедоше да нас тиме разбуди из дремежа у који смо упали, па да нас песмом и декламовањем осоколе, одушеве, да не подлегнемо у борби за опстанак, већ да изиђемо из ње као победиоци. Дај Боже да оно одушевљење за српство, које у тај мах тако силно осећасмо, не охладни, а нашим певачима и декламаторима од срца хвала на том срп.

ском уживању, које овде ретко, да не рекнем баш никад и не уживамо.

Чист приход од забаве је био 81 фор. 80 нов.

И с материјалне стране дакле био је успех неочекиван, јер забаве, што их приређују наши суграђани, мал те несудувек с дефицитом.

Морамо споменути да су задругу још при оснивању помогли својим прилозима ови родољубиви Срби и Српкиње из околине: из Руме: г. Јован Татић мерник 10 ф. из Војке: гђа Даница Јанковића 5 ф. гђа Ана Мандић 1 ф. гђа М. Станисављевића 1 ф. г. В. Николић 1 ф. из Н. Пазове: гђа С. Љубишица 5 ф. из Ст. Пазове: гђа Ана Љубишица 5 ф. гђа Милева Илић 2 ф. по 1 ф. гђе: Милица Јовановић, Марија Јанковић и г.г. Радмановић, Гламочнија, Тушкан, г. Н. Петровић 5 ф. Из Индије: Аца Живановић 7 фор.

На чему нека им је и овом приликом изречена наша најтоплија захвалност

Задруга је већ почела свој рад. Како у нашем месту пол. општина о свом трошку одева сваке године по неколико сироте школске деце, то је задружни одбор закључио да причека док политична општина одене, па ако би које остало неодедуто, да га она одене. На одело сироте школске деце потрошено је према томе 10 ф.

Задруга помаже редовно двоје, а две куће потпомаже преко зиме.

Како је ово друштво чисто српско и у корист Срба основано међемо на срце нашим Српкињама, да се и од јако, као и до сад својски заузимају за њега, како се не би за нашу задругу рекло што и за остала удружења у Инђији: „плани па издани.

Можемо казати да нам је задруга осигурана јер јој фонд већ прве године износи преко 250 ф. Само и даље тако сложено, па да нас види Бог!

Стид ме је, али ако ћу по души, морам признати, да сте нас мушке у родољубљу претекле.

Останите и па даље таке, а леп Вам пример даје врсна начелница гђа Хр. уд. Контића.

Заиста сте Ви све радиле сложено, оду-

шевљено — српски. Ништа се у дугој години не догоди, да би Вам ту лепу слогу и љубав међу Вама помутило. И не дао Бог!

Још нешто.

Истина неје лепо кад је муж под папучом, али тако ми Бога. ја Вам од свег

срца желим и дајем свој благослов, да их с погледом на оно што мало час рекох, метнете под папучу, да им у томе командујете, како се не би у гложењу сатирали!

На завршетку велим: сретна радња да Бог да!

P—в.

РАД ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА

Новосаткиња

Записник седнице одбора добротворне задруге Српкиња Новосаткиња, држане ^{8/20} децембра 1890.

Председава: Јулка Радовановићка наченница:

Бележи: Арк. Варађанин перовођа:

Присутне су: Хр. пл. Новићка подначелница, Соф. Јевтићка благајкиња; одборкиње: Зорка А. Кода, Христина Коцићка, Милица Аничићка, Марија Ђ. Поповића, Зорка Грчићка, Јелисавета Трифковића, Катица Христићка, Пава Георгијевићка, Марија Плавшићка и прегледачица Катица пл. Новићка.

бр. 69. Чита се записник одборске седнице од 31. окт. (12. нов.) о. г. — Одоставерава се.

бр. 70. Подначелница предлаже за нову чланицу гђицу Милеву Косиревићеву, а гђа Марија Ђ. Поповића предлаже за нову чланицу гђу Викторину Јанковићку. — Примају се ове чланице и благајкиња упућује, да их упише у главну књигу и да им изда правила и потврдни лист и да им поднесе признанице за уплату уписнине и чланарине за идућу 1891 г.

бр. 71. Председница извешћује, да се заодело из основ. нар. школа и из више девој. школе које о задружном трошку које из поклона доле означних госпођа 63 девојчице. За ове је набављено 38 пари ципела у вредности од 77 ф. 10 н.; набављено је за 38 ф. 05 н. калмука из чега је покрожено 16 пари аљиница. Осим тога купљено је још 12 марама за 7 ф. 20 н. и изда то је још 66 н. за дугмад. Свега је дакле потрошено 118 ф. 01 н. од стране задруге и 5 ф. што је на ту цел поклонила гђа Милица Барићка. Намомиње даље, да је за ову децу поклонила гђа Соф. Наодовићка 2 пара ципела, гђа Милева Вукичевићка 4 хаљинице, 1 сукњу, 3 кецеље, 2 рекле и 2 огртача, гђа Анастасија пл. Мајна 14 пари чарапа, гђа Јелисавета Натшевићка 12 пари чарапа и свака одборкиња

још по 3 пара чарапа. Осим тога напомиње, да је аљинице покrojила гђа Марина Завишићка, а сашиле су саме одборкиње — Узима се на повољно знање и изјављује се протоколарна захвала гђи Барићки на прилогу од 5 ф. гђи Мајниници на поклону од 14 пари, гђи Ј. Натшевићки на 12 пари чарапа; гђи Соф. Наодовићки на 2 пара ципела и гђи Милеви Вукичевићки на њеном горњем поклону; одборкињама на поклону чарапа и труду око шивења аљина, а гђи Марини Завишићки на труду при кројењу аљина. Уједно се наређује, да се преостатак од 32 ф. што је за одело сироте деце за ову годину био намењен, подели на сиротињу овдашњу за огрев и за божићни дар, а наиме. да се од тога даде гђи удовој Зарићки 5 ф. као божићни поклон.

бр. 72. Чита се решење цркв. општине од ^{12/21} новем. о. г. бр. Ц. О. 284. на онострану молбу од 3. окт. (12. нов.) о. г. бр. 67. за помоћ на подизање забавишта, у коме изјављује, да је општина готова. да пружи задрузи на ову цел 300 ф. само моли, да јој се обзнани на који начин мисли извести ову мисао и да ли се та свота тражи једном за свагда или сваке године. — Има се општина известити, да је та свота потребна за сваку годину све док сама задруга не буде у стању да за то (забавиште) набави ил. назида стан, ил. док сама општина, што би задрузи овој и милије и пробитачније било, не спреми сама стан за ову школицу. Уједно се изапише начелница, подначелница и одборкиња Пава Георгијевићка, да распитају и да разгледе куће, које су згодне за ову школу, па према томе да се може саставити прорачун за школицу и спремати предлог за предстојећу глав. скупштину задружну.

Старо-бечејкиња.

Ваљда скоро ни једна задруга женскиња није тако обилат рад развила и толико лепа напретка

показала као ова задруга, која је и по материјалној и физичној снази једна од најмањих и најслабијих сестара њених. Ова просветна задруга основана је 1874. године. Од времена постанка свога, па све до данашњег дана труди се она неуморно, да задаћи својој, а према силама својим, што више добра народу св ме допринесе. Ово је заиста сваке хвале вредно! Камо лепе среће, да се по свим већим местима, где Срби живе, оваке задруге оснивају! Па још кад би овако неуморно прегле, да се племенитим и корисним радом надмећу!! —

Ми ћемо овде да прегледамо важнији и од општег значаја рад ове задруге од постанка њеног, и то на основу њених записника.

Као што горе напоменусмо, задруга је основана, и прву скупштину држала на св. Илију 1874. године, у којој изабра себи за председницу — лане упокојену — гђу Јулијану Торђевићку, госпођу високо образовану и племениту, како умом тако и срцем, која задрузи овој као таква пуних 6 година непроменљиво послужила. Слава јој! —

Већ те исте године по предлогу врле председнице у седници од 22. септембра решено буде: да се цело место подели на округе, па да све по две чланице заиђу у додељеном им округу по српским кућама, те да родитеље саветују и упућују, да за школу способну децу редовно у школу шаљу; да преко сироту децу попишу, како би им ова задруга похађање школе олакшати могла. На ту цел пописано је 33 деце, које је задруга оделом снабдела. Каква је ово велика жртва од задруге, ево нека цифре покажу. Новца је за одело издато 91 фор., а задружна благајна неимађаше више од 277 фор. свега, дакле целу трећину иметка оде на одело сиротињи.

Осим тога је вредна председница са још по којом од чланица овдашње женске разреде школске ревностно похађала и о похађању дечијем уверавала се. Тако је у одборској седници, држаној 23. фебр. 1875. изјавила у овом погледу своје потпуно задовољство; но уједно је и то пријавила, да је међу децом нашла и такве, која се у ручном женском раду због оскудице у материјалу не обучавају, због чега је од одбора овлашћена била, да памука и другог потребног материјала набави и сиротој школској деци подели, како би се и ова могла корисном знању ручнога рада обучавати.

Помишљајући и на корист вртарства, поглавито обделавање кухињске баште, решила је задруга у седници 25. марта исте године, да замоли срп. прав.-црквену општину, да јој изволи дати комад земље у школском врту, у коме би се школска старија деца поучавала обделавању кухињске баште, како би временом као газдарице и домаћице и поред својих кућа такве баште подизале, које би отеле места оној коровини и копривама, што се данас око многих српских кућа шумовидно шире, да се у њима курјаци сакривати могу. Добивши повољна одговора од срп. црквене општине, набављено је најнужније оруђе и семење, и узет је нарочити бантован за 20 фор. за оно лето.

Кад су те исте године услед турског зулума браћа наша из Босне и Херцеговине, огњишта своја оставили, и бегством у нашу државу спасити се морали, није ова задруга племенити српски осећај према потлаченој и јадној браћи угушити могла, а да им по силама својим не помогне. Осим тога, што су родољубиве чланице њене по месту добровољне прилоге скупуљале, даровала је и задруга из своје скромне благајне на олакшање јада и невоље браће своје 20 фор. а. вр. — Леп доказ племенитости и родољубља!

Године 1876. осим тога, што је као и прошле године држала задруга и плаћала бантована, ступила је она у споразум са приватном учитељицом гђом Маријом Гаванскомом, да одраслије сироте српске девојчице, које су основну школу свршиле — њих 10 на броју — у женском вишем раду, кројењу и шву рубља и хаљина за 8 фор. месечно обучава. Плодови овога благотворнога рада јесу, што некоје од истих девојчица и данас тим наученим радом себи насушна хлеба заслужују, и сопственом се зарадом издржавају часно и поштено.

Задруга ова знајући, да је народно здравље један од битних услова за одржање и умножење једнога народа, свратила је пажњу своју и на ову околност. Тако је она у седници од 11. јула исте године решила: да чланице обиђу своје округе, и да здравствено стање нашега народа у месту провиде; па ако би где наишле на болеснине, који се због сиротиње лекарски не прегледају, нити потребне лекове узимају, то да такве попишу, председници саопште, која ће у споразуму са општинским лекаром све што је нужно наредити, да се таква сиротиња лековима испомогне. Има ли лепше и племенитије

замисли од ове?! Ето како се може народу своје добра чинити! (Свршиће се).

Вуковаркиња

Мислим да ће читалачки свет „Женс. Света“ занимати ако коју о женс. добр. задрузи Вуковаркиња дозна. Пошто су досадањи радови „Женском Свету“ познати то, мислим да неће бити згорег ако и даље радове на јавност изнесем.

Ових дана оденула је Задруга 27 школске деце и то 15 мужких и 12 женских све лепом топлом одећом и обућом, а да се та племенита замисао извела иде највећа фала дотичним гђама: благајници Мили Дробац, перовођиници Меланији Панић, и одборницама: Јудита Стојчевић, Катарина Кетиг, Јулка Војновић, Софија Илић, Софија Вајнфелд, Марија Андрић, Ружа Поповић и Сара Вукајловић, исте гђе не само да су осам дана неуморно шиле одела него многе од њих још дароваше као ципеле, чарапе и мараме.

Одевање деце било је обављено пре испо-

веди у присуству преч. г. Илије Перкаћанског свештеника, учитеља, учитељице, и неколико одборница, те да сте видели тог весеља од сироте дечице да се свака од гђа осећала дубоко награђена, а кад дечица кликнуше „Живеле“ многој се суза отела.

Задруга је на исту цел потрошила 72 ф. 60 н. Осим тога издана је припомоћ још једној слепој осим месечне подпоре од 2 ф., 7 ф. у име оперирања очију; једном младићу који се упутио у Липик ради лечења 7 ф. и једној болесници, која такође ужива месечну подпору 4 ф. Осим тога поделила је задруга 2 фата дрва, које је непознати даровао у ту цел поклонито.

Задруга је такође ступила као члан потпомажући „учитељска конвикта.“

Ових дана покуписмо улоге и тако сад помоћу лепа одзива чланица има задруга за ово кратко време капитал од 900 ф.

Тако као што видите наша задруга чини све могуће да ублажи невољу и јад. *Вера.*

СВЕДЕШКЕ.

ИЗ ПРОСВЕТЕ.

(Девојке шегрти.) Први пут полагали су ове године у Винтертуру у Швајцарској прописани шегртски испит и женски шегрти и вредне девојке положили су га са врло добрим успехом. У Цириху било је између 66 испитника 20 женских шегрта, у Луцерну између 60 њих 9.

(Како се стара у Берлину за женско образовање.) Берлинска општина издржава сад 5 школа за даље образовање женскиња, поред којих има још 5, које су основале задруге или кураторије. У најновијој ове јесени отвореној општинској школи, предају се обичне струке женског ручног рада, као вез, шав, утијање, шав на машини итд. Ученице плаћају малу школарину. Свака се ученица мора одмах при ступању у школу обвезати, да ће поред изабраних техничких струка учити најмање и једну научну струку, као немачки, рачун, књиговодство итд. Број ученица нарастао је већ за ово неколико недеља, одкако школа постоји, до близу 200.

Забавишта у Србији. И у Србији се почела забавишта доста нагло ширити. Пре две године дана није било још ни једно забавиште тамо,

а данас има у Београду три: На Врачару под управом гђице Амалије Јовановићеве; на Дунавском крају под управом гђице Емилије Стефановићеве и у Ломиној улици под управом гђице Христине Хајдинове.

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

Свећа да дуже гори: Држи је пре но што ћеш ју запалити на хладном месту, н. пр. у подруму, леденици или замотано на у бунару спуштено, и т. д, што је свећа хладнија тим спорије гори, а онако светло као и иначе.

Свећа да лепше светли и дуже да гори. Ако је свећа од оних, које треба усекивати, онда ју треба што чешће усекивати, јер тако и лепше светли и спорије гори. Неки мисле, да штеде свеће тим, што не усекивају, ал се јако варају. Ко не верује нека запали две једнаке свеће, па нека једну од њих усекивају што чешће, а другу нека остави да гори без усекања, па ће се уверити, да она, што се усекивају и боље и дуже гори.

Петролеј у лампи да лепше гори: Успи у стакло од лампе кафену кашику ситно исту-

чене соли и сипај на то петролеј, за тим метни фитиљ да допре на со; па ће лампа много светлије горети. Со се измене свака 2—3 месеца.

Најјевтиније је осветљење петролеј. Петролејска светлост од десет белих свећа вреди за 10 сати само 10 новч., а толико белих свећа за 10 сати кад гору, вреди 100 новч., лојаних свећа више а воштаних преко 200 новч.

Што изгори за 5 новч. на петролејској лампи на округлом фитиљу, то вреди на широком фитиљу 11 нов.; зејтин од репице вреди за таку светлост и толико времена: 41 нов.; стејаринске соеће вреди 1 ф. 60 н.

Петролеј ствара за извесно доба н. пр. 44 до 95 куб м., уље 0·60, а стејарин, 1·30 к. м. угљене киселине; те по томе је петролеј и најјевтиније и најздравије осветљење.

Сребрне ствари да лепо очистиш: Покваси четку у води и натријумом сапун, па онда сапуни тако сребрне ствари тарући четком, за тим опери у чистој води и утри сувом крпом и биће као ново.

Сребрна ствар може се лепо очистити и оном водом у којој се кувала кртола (кромпир).

ЗАРАД ЗДРАВЉА.

(Чувајте децу да не скачу много кроз обруч.) У једној немачкој вароши опкладила се једна школека девојчица, да 100 пута једно за другим може скочити кроз обруч. Кад је сирото дете дошло до 80, пало је одједаред на земљу; капља у срцу начинила је крај младом животу.

(За децу, која муцају), постоје у Немачкој по многим варошима школе, које показују врло добар успех.

РАЗНО.

Концерт. Београдско срп. певачко друштво „Станковић“ приредило је 1. и 2. децембра пр. г. у Будимпешти два концерта, а у повратку своје из Будимпеште 4. децембра и. г. приредило је и у Нов. Саду један концерт. Пештанске новине јако хвале певање овог друштва, а и ми смо имали прилике, да се заиста науживамо умилног и дивног нашег певања. Дружина је осветлала себи образ и подичила име своје и народно. Новосађани су врло лепо примили друштво; приредили су им лепу заједничку вечеру, на којој су учествовала сва три новосадска певачка друштва: српско читаоничко, мађарско „Даларда“ и немачко „Фросин.“ У на-

здравицама су председници сва та три друштва похвалили успех друштва „Станковић“; а председник овога друштва г. Степа Теодоровић сликар захвалио се у име свога друштва на лепом и уредном дочеку. Госпође Новосаткиње из својих прилога и госпде Новосађана даривале су у знак признања најбољу друштвену певачицу гђицу Отилију Николајевићеву са златним сатом и ланцем. Можемо казати, да је друштво оставило врло лепу и пријатну успомену Новосађанима, а надамо се, да је и друштво понело одавде лепу и пријатну успомену. Чист приход од овог концерта употребиће се на оправку и одржање споменика Корнелија Станковића на будимском гробљу. У Нов. Саду је пало око 250 фор. чисте асне, ма да су седишта била издавана по обичној цени, као и у позоришним представама.

Добротворна задруга Српкиња Дубровкиња приредила је у корист своје благајне једну „беседу“ о св. Николи п. г. и донела јој је 400 фор. чисте асне.

Основно писмо Софије Дражићке добротворке из Ст. Бечеја, о ком се лане овде споменуло, добило је од високог кр. уг. министарства највише одобрење.

Просветна задруга Српкиња у Старом Бечеју приређује у корист свога фонда „забаву с игранком“ 17. (29.) јануара о. г.

Ученици срп. вел. гимназије и Новом Саду приређују на св. Саву своју 18 „беседу са игранком“ у корист својим сиромашњим саученицима. Ове године приказаће „Тит а“ музикалну драму у 2 чина по Матастасију. За своје ученике прерадио Јован Грчић. Музика од Мозарта.

ЧИТУЉА.

Стојан Крстић свештеник српски из Македоније око Охридског језера погинуо је мучки од најмљених људи, које су по свим изгледима Бугари и њихов тамошњи нов владика учинили, да се опросте овог ватреног родољуба и Србина. Слава поп Стојану!

Александар Малешевик умировљени варошки званичник у Сенти и отац нашег уваженог адвоката и родољуба Дра Стеве Малешевића преминуо је 7. (19.) децембра пр. г. у својој 88. г. живота. Оставио је за собом леп спомен у честитом сину, две добро васпитане ћери, 11 унучади и 3 праунучета. Па куд ће му лепше

славе?! Нека је дакле мир пепелу овог чеисти-
тог старине!

Нанџика Стевановићка, супруга г. Шандора Стевановића столара из Смедерева рођ. Ђорђе вић из Вршца наша стална претплатница све од постанка листа, упокојила се новембра месеца пр. год у својој 30. години живота. Заузимала се јако за све, што је добро и племенито. Лака јој била црна земљица!

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

„Добротвор“. Под овим насловом покренуће од нове године (1891.) г. Радивој Поповић учитељ приватне глувонеме школе у Митровици (у Срему) стручан месечни лист. Цена ће му бити 1 фор. 50 нов. годишње за наше крајеве, а 4 динара за Србију. Чим се скупи довољан број претплатника лист ће почети излазити. У противном случају уредник ће вратити свакоме послати новац. — Ово је уопште за нас новина а човечанско је и хришћанско подузеће, па коме је год Бог дао да може потпомоћи ово подузеће, ваља да потпомогне, да се с једне стране шири знање о том, колико је наука и човечанство учинило да олакша судбу глувонеме деце, а с друге, да помогне, да несретни родитељи сиромашнијег стања могу бар посредним путем пружити олакшице својој таквој дечици.

Г. *Иван Мартиновић* учитељ у Панчеву и сауредник „Посестрима“ објављује у засебном листку, да је превео дело знаменитог енглеског писца *Eduard a Bellamy* под насловом: *Поглед*. Књига ће изнети 15—16 табака штампаних и коштаће 1 фор. Ко скупи 10 претплатника добија 11. књигу на дар. Имена претплатника и новац ваља слати на преводиоца г. И. Мартиновића у Панчево.

О Д Г О В О Р И:

Госи. П. Д. у Т. К. Употребимо доцније. Скупљени прилог од 20 фор. предат је конвикту. Срећна нова година!

Уредништву „Сри. Занатлије“ Београд. Издата је наредба, да вам се наш лист шаље у замену.

Родолубу у Фочи. Употребимо у своје време. Српски вам поздрав и хвала!

ИСПРАВАК.

У последњем броју нашег листа поткрала се при крају чланка „Въ началѣ бѣ Слово“ на стр. 179. погрешка: треба *тврду љуску*, а речено је *тврђу људску*.

Даље се поткрале погрешке у 11. бр. од п. г. у песми Ив. М. Поповића под 1. у 3. реду стоји: *заносе ми*, а треба: *занбсѣ ми*. У песми под II. у 2. одељку у 2. реду стоји: *напало*, а треба: *попало*.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Наш лист је стекао већ своју сталну читалачку публику за ових прошлих пет година и нема потребе, да понављамо овде његову цел и да издижемо његов рад; читаоци и читатељке упознали су све то из самог листа. Ми изјављујемо само, да ће лист излазити у истом облику, е истим смером и у исте дане и идуће 1891. године, а остаће му цена иста: 1 форинта или 2 и по динара на годину, које се плаћа у напред за целу годину.

Можемо изјавити, да су наши досадањи сарадници изјавили, да ће и у будуће свом снагом пријонити да морални напредак овог листа појача а наштићемо се, да се број сарадника и прошири, те сад умољавамо овом приликом своје досадање врло поштоване скупљаче и скупљачице претплатника, особито оне у Србији, Босни, Херцеговини и Далмацији, да се потруде, те да и за идућу годину приберу претплату од својих претплатника и да пошљу уредништву овог листа до почетка фебруара месеца о. г., како би се знали равнати са штампом. За Србију ће примати и даље претплату књижара Велимира Валозића у Београду.

Јављамо, да имамо на расположењу све бројеве нашег листа од II. III. IV. и V. године по цену од 1 фор. или 2 и по динара. Наш лист може се згодно употребити за божићне ил испитне награде одраслијој женској деци.

Овај 1. број шаљемо још свим лањским претплатницима у нади да ће се претплатити. Ко не би хтео ил могао од наших старих претплатника држати лист и даље, молимо да нам врати овај 1. број, да се знамо равнати за будуће.

У Новом Саду, 1. јануара 1891.

Уредништво.

САДРЖАЈ: 1. На растанку. Од Војина Бивара. — 2. Надање. Од Ив. М. Поповића — 3. О образовању сељачког женскиња. Од Мите Петровића. — 4. Још нешто о моди. Од Р—а. — 5. Мати, мати!... Од Ј. К—Ј. — 6. О љубави к отаџбини. Од Анка Мирковићеве. — 7. Допис. Од Р—в. — 8. Рад Добротворних Задруга Српкиња Новосаткиња. Старо бечејкиња. Вуковаркиња. — 9. Белешке. а) Из просвете. б) За домаћице. в) Зарад здравља. г) Разно. — Читуља. — Нове књиге и листови. — Одговори. — Исправак — Позив на претплату,